

Gál Viktor — Kelemen Bálint Zoltán

**Ledentu 3D-ben - Szádvár
tömegrekonstrukciós
kísérletének forrásai és látványvilága**

2014

MÁTYÁS KIRÁLY MÚZEUM
VISEGRÁD

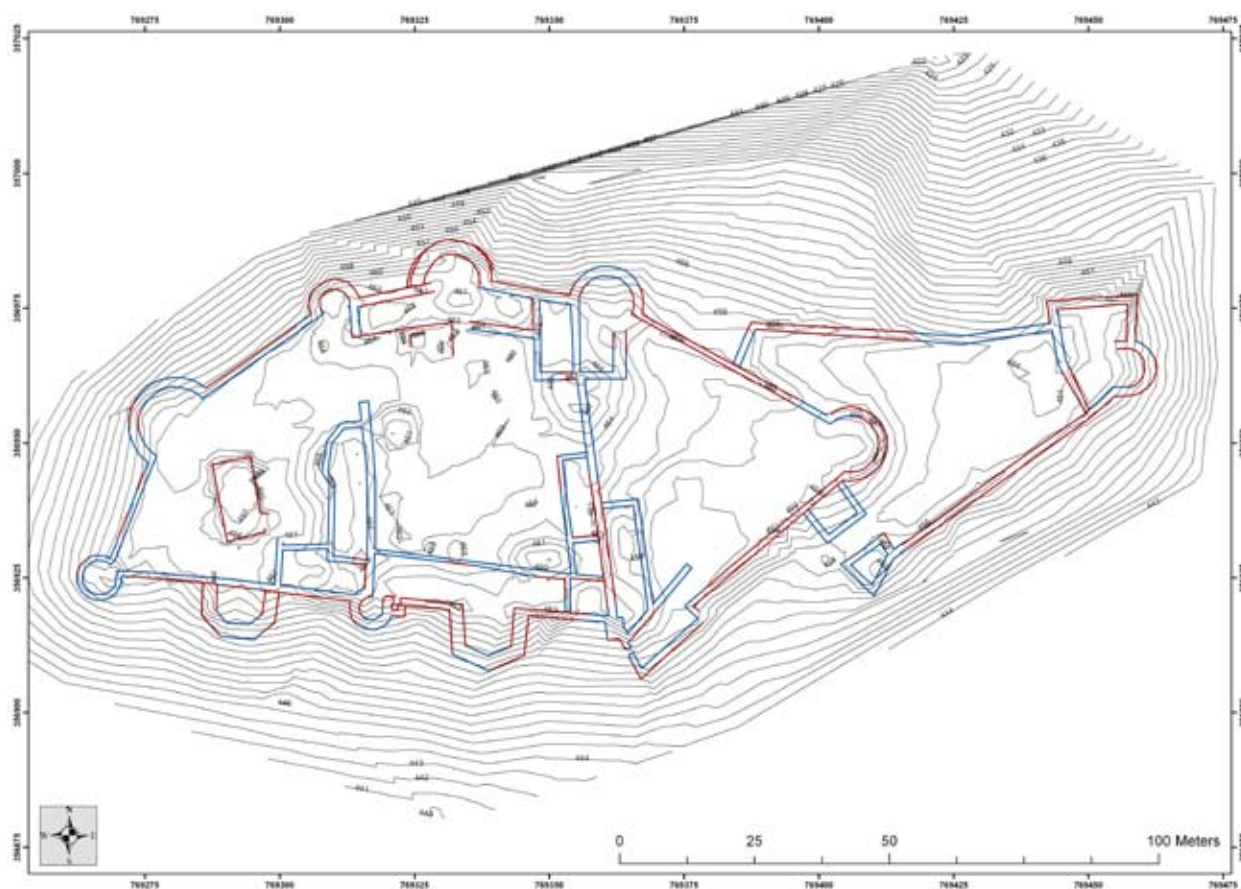
Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén, a történeti Torna vármegye területén, a Ménes völgy felett emelkednek hazánk legnagyobb alapterületű romvárának, Szádvárnak impozáns falai. Szögligettől 2 km-re északra, egy átlag 460 m magas mészkő plató tetején, kelet-nyugati irányban mintegy 200 m hosszán elterülő erődítmény alapterülete több mint 10.000 m², külső várfalainak hossza megközelíti a 1000 m-t. A 13. században emelt és 1688-ban az bécsi Udvari Haditanács utasítására elpusztított - egykor a Bebek család kezén lévő - végvár megismertetésére, megismerésére és megmentésére 2006-ban civil szerveződés jött létre. Rövid ismertetőnkben fel szeretnénk vázolni, az immár nyolcadik éve tartó civil-szakmai összefogás legújabb eredményének hátterét.

Az elméleti rekonstrukciós tömegmodell készítésének célkitűzései és látványvilága

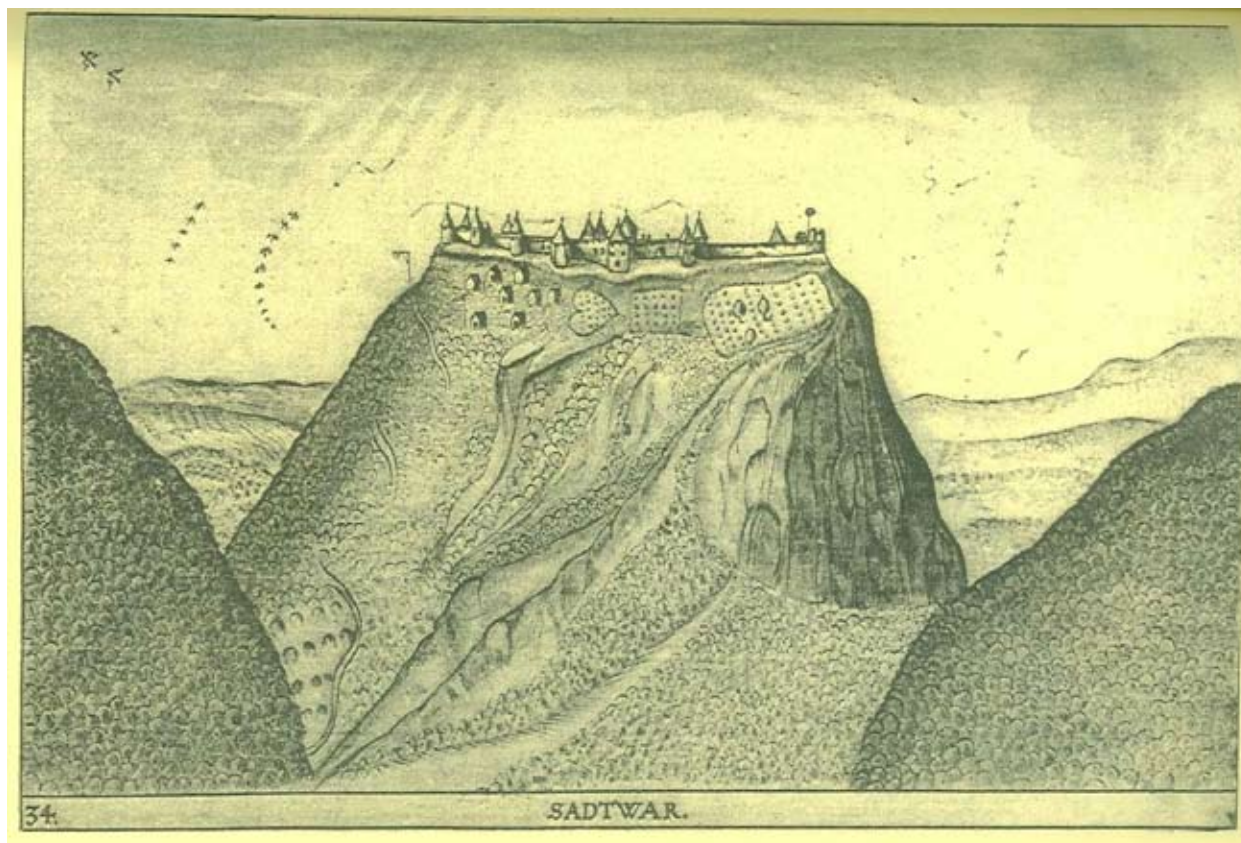
Szádvár első, tudományos igényű elméleti rekonstrukciós tömegmodelljének elkészítésére a

„SziMe3D projekt, 3D AR alprojekt” keretében és a Pazirik Informatikai Kft. közreműködésével nyílt lehetőségünk. A projekt által biztosított lehetőségek felhasználásával célunk, a szakmai szempontok figyelembe vételén túl, egy oktatási, muzeológiai bemutatásra is alkalmas, tehát a nagyközönség számára is érthető és élvezhető virtuális rekonstrukció elkészítése volt.

A feldolgozó és szintetizáló munkánk Szádvár eddigi megismerésének eszközeiből táplálkozott. Alapvetően a geodéziai felmérések, az ideiglenes állagmegóvásokhoz kapcsolódó megfigyelések, történeti, építéstörténeti kutatások valamint a szondázó jellegű régészeti kutatások eredményeit összegzi. Alapvető célkitűzés volt a várra vonatkozó inventáriumok sokszor egymásnak ellentmondó adatainak tisztázása, a helyiségek és épületrészek térbeli elhelyezkedésének, összefüggéseinek vizsgálata, elemzése. Fontosnak tartottuk, hogy már az elméleti rekonstrukciós vizsgálat elejétől a várat környezetével együtt vizsgáljuk és mutassuk be, így a rekonstrukciós kísérlet kiterjedt az in-

1. 2007-2008 geodéziai felmérésből generált alaprajz. (Piros vonalak: falsíkok; Kék vonalak: feltételezett falsíkok.)

2. *Jean Ledentu: Sadtwar Délről (Közölte: Détshy 2004 – 8.kép. Eredeti: Johannes Ledentu: Regni Hung. Confinia Delineata, nempe ichnographiae urbium, propugnaculorum, arcium etc. 1639. No. 175. lap. Wien, National Bibliothek, Handschriftensammlung, Cod. 8622.)*

ventáriumban a váron kívül felsorolt kertekre és egyéb váraljai objektumokra is.

A modellezés a jelenleg rendelkezésre álló mért adatok felhasználásával a maximális pontosságra törekedett az ismert alaprajz, falmagasságok, földemgerenda szintek, falvastagságok vonatkozásában. Fontos kiemelni, hogy jelenleg sok épület pontos alaprajza még ismeretlen, az omladékréteg alatt rejtőző épületek dimenziója kapcsán még a tömegrekonstrukciós kísérletünk is csak lokalizáló, erősen hipotetikus jellegű lehet. Az elpusztult, jelenleg semmilyen módon nem mérhető épületek kapcsán a korabeli várleltárak, illetve várábrázolások elemzése nyújtott támpontot.

A projekt célkitűzéséből fakadóan a célunk olyan látvány és képi világ kidolgozása, alkalmazása volt, amely nem megy elébe jelenlegi ismereteinknek, a tömegrekonstrukció információszintjéhez igazodik, ugyanakkor a nem szakmai szempontok szerint szemlélő számára is élvezhető, érthető grafikai megjelenést biztosít. Emiatt a modellezés előrébb lépett a

puszta tömegek ábrázolásánál, a hiteles, korabeli várábrázolásokról is tisztán kivehető főbb architektonikus elemek - tető csúcsdíszek, párkányok - tekintetében is hordoz információt, de elsősorban azok léte szempontjából tekinthető hitelesnek. Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy a látványképeken megjelenő részletformák egy bizonyos szint fölött erősen hipotetikusak, ugyanakkor hiányuk is hamis képet mutatna. Minden olyan részletet ábrázolni kívántunk, amely a korabeli vár ábrázolásokról kivehető, még akkor is, ha esetleg pontosan ma még nem is tudjuk mi célt szolgálhattak.

A tömegrekonstrukció képi megjelenítésének az alapja a „clay” típusú („egy anyagú”) modell és homogén, monokróm grafika. A látványban egy rajzolt, szabadkézi rajz jellegű megjelenítést kívántunk alkalmazni, ami a túl részletes, élethű modellel szemben, illetve a valóság pontos ismeretének illúziójával szemben, - igazodva a kutatás jelenlegi állapotához - a vázlat jelleget erősíti, ugyanakkor egy kellően informatív, közérthető ábrázolásmód is.

3. Szádvár 1686-os állapotának tömegrekonstrukciós alaprajza

Grafikai előképként Szádvárat 1639-ben felmérő és arról metszetet készítő Johannes Ledentu várbrázolását választottuk. A számítógépes grafikai munkák alatt több metszetét is tanulmányoztuk. Választásunkat több indokkal magyarázhatjuk: egyrészt a metszet jelen elméleti rekonstrukcióban játszott alapvető szerepe, másrészt, mert a Ledentu általa használt részletkidolgozás összeegyeztethető jelen elméleti tömegrekonstrukció kidolgozottsági szintjével. Végül, de nem utolsó sorban ezzel kívántunk tisztelni a szádvári várat 375 éve lerajzoló mester és kiváló munkája iránt.

A felhasznált források értékelése

Geodéziai felmérések

Szádvár romjainak első felmérésére a Borsod megyei Tanácsai Tervező Iroda megbízásából 1965-ben került sor. A 10 méteres szintvonalakkal ábrázolt alaprajzi felmérés, és két nézeti rajz, még hagyományos, manuális mérési technikával készült. Bizonyos részleteiben ugyan pontatlan felmérés alapvetően jól használható volt a modellezés során, különösen az alsóvár

környezetében elhelyezkedő sziklakibúvások, sziklatömbök tekintetében. Azonban anomália figyelhető meg az alsóvár körüli szintkóták és Szádvár környékét mutató mai térkép ide eső szintkótái között. Ez az eltérés mintegy 10 méter, azonos vetületen, függőleges irányban. Az anomáliák kiküszöbölésére, az alsóvár tekintetében, mérvadónak, a felsővári szintkóták egyezése miatt, az 1965-ös felmérést fogadtuk el.

Szádvár modern technikával készített, teljes körű geodéziai felmérése 2007-2008 telén készült el a Szádvárért Baráti Kör kezdeményezésére. Ez az állomány, mely több mint 8500 pontból áll, nem csupán az alaprajz pontosítására, de minden azonosítható építészeti részletre - felmenő falakra, falkoronára, omladékokra, falegyenekre, gerendafészkekre, nyílásokra stb. - igyekszik adatot szolgáltatni. A felmérés építészeti feldolgozása csak részben készült el, amely a modell készítése során nem állt rendelkezésünkre. Kisebbséget okozott, hogy az egyes területek bemérése nem azonos minőségben készült el, valamint az egyes építészeti részleteknél alkalmazott jelkulcsokat nem következetesen használták. A „megfejtésekhez” elenged-

hetetlenül szükséges volt a fotódokumentációval történő folyamatos egyeztetés, arányítás.

A felmérés file-formátuma (excel táblázat, illetve shp formátum) az általunk használt építészeti modellező programba 3D állományként nem konvertálható csak 2D ponthalmazként, azaz ebből tömegmodell csak jelentős utómunkával hozható létre. A magassági koordináták olvasásához közbülső lépés közbeiktatására volt szükséges. A legegyszerűbb megoldásnak az tűnt, hogy a felmért pontállományt olvasni képes programban (ESRI ArcGIS ArchMap 10) kikerestük a számunkra szükséges pontok magassági adatait (fal, ill. gerendafészkek magasságát), ezzel egészítve ki a 2007-es geodéziai felméréstől generált szintvonalas kutatási alaprajz síkbeli információit. Mindezen problémák ellenére a 2007-es geodéziai felmérés alapvető fontosságú volt munkánk során.

A *SziMe3D projekt, 3D AR alprojekt* keretén belül, a Herman Ottó Múzeum felkérésére 2013 nyarán elkészült a Külső vár térszcenneléses felmérése. A hagyományos geodéziai felméréssel szemben, csak a Külső vár területén több millió bemért, színezett pontot tartalmazott, amely fél centiméterenként hordoz térbeli információt a várról. A pontfelhőből tetszőleges helyen, tetszőleges metszősíkok mentén vehetők föl metszetek és nyerhetők ki adatok. Alapvető előnye abban rejlik, hogy ez a felmérési módszer nem válogat, a kutató ezt később önmaga – például az állományból konvertált 3D PDF

segítségével -, bármikor, újra és újra megteheti, újraértékelheti a látottakat.

Gömbpanoráma fotósorozat

Szádvár belsejének gömbpanoráma fotózására szintén a *SziMe3D projekt, 3D AR alprojekt* keretében került sor. A felvételi pontok helyét az udvarok súlypontjában határoztuk meg. Az állások helyét a felvételt készítő a helyszíni adottságok tükrében pontosította a növényzet aktuális állapotának figyelembevételével. A felvételek kitűnően felhasználhatók voltak modellezés során, a geodéziai adatokkal történő összevetésben, és az építészeti részletek vizsgálatában. A gömbpanoráma felvétel előnye a hagyományos fotók sorozatához képest abban rejlett, hogy a vizsgált objektum folyamatában tekinthető végig, esetleg az egymástól távolabbi részek is - melyek egy fotón nem mutathatóak be - könnyen viszonyíthatók egymáshoz.

A történeti és régészeti források kezelése

Az elméleti tömegrekonstrukció készítése során, a fentebb ismertetett alapinformációk vizsgálatával, összegyűjtésével párhuzamosan készült el a történeti adatok feldolgozása. Szádvár modelljének elkészítése során, a terepen megfigyelhető épületmaradványok, építészeti részletek, valamint ezek digitális felméréséből készített adathalmazon túl szükségessé vált a várra vonatkozó történeti, azaz írásos és képi

4. Tömegrekonstrukciós látkép észak felől

források kielemezése, feldolgozása is. Középkori várunk elméleti tömegrekonstrukciós modelljének elkészítéséhez felhasznált források között megemlíthetjük az erősség birtokosainak vagy bérlőinek levelezését, alkalmazásukban álló és a helyszínen tartózkodó várnagyok, udvarbírók számára tett utasításait, kamarai jelentéseket, az épületekről, védművekről, és azok felszereléséről készített inventáriumokat, valamint perspektivikus metszeteket, alaprajzokat.

Történeti metszetek

Szádvárra vonatkozóan eddig hat olyan korabeli metszet ismert, mely a várat ábrázolja. Ezeknek az ábrázolásoknak természetesen a minősége és kidolgozottsága eltérő, úgy ahogy az általuk ábrázolt kép és a valóság viszonya is. Áttekintve az ábrázolásokat leghitelesebbnek Johannes Ledentu 1639-ben készült ábrázolásait – amelyek északról és délről mutatják a korabeli várat - fogadhatjuk el, ezeket összevetettünk a ma ismert alaprajzra vetíthető épülettömegekkel. Ledentu metszeteivel kapcsolatosan a következő megállapításokat tehetjük: mind az északi, mind a déli oldal esetében falszakaszonként kiterített, ortogonális nézetet látunk, amely az egyenes falszakaszok vonatkozásában meglepően pontosan összevág a ma ismert alaprajz falhosszaival. A magassági dimenziók kapcsán nem tudunk viszonyítani, hisz a referencia falak, épületek leomlottak. A horizontális összevetés pontossága alapján joggal feltételezhetjük, hogy a magassági dimenziói is arányosak lehetnek.

A pontosságra, arányosságra vonatkozó megállapításunk azonban csak a vár közvetlen környezetére és a hegycsúcs felső zónájára igaz. Ugyanis szemmel látható, hogy a hegy alsó része erősen elnagyolt, inkább a főbb jellegzetességek, művelés ágak vizsgálata szempontjából használható. Ugyan ez igaz az Alsó várra is, amely a Felső várhoz képest igencsak szerény kidolgozottságú. A hegy tömegének ábrázolásában anomáliákra figyeltünk fel a nyugati traktus vizsgálatánál, mely nem egyezik a valósággal - ugyanis a hegy a valóságban a vár közepétől nyugati irányba lejt, míg Ledentu déli nézetrajzán emelkedik.

Szintén aprólékos gonddal ábrázolták a déli oldalon található kerteket, és a vár körüli épületeket, valamint a Felső vár tetőformáit, épületrészeit, amelyeken a nyílások is jól kivehetőek. Az előbb említett információknak nagy jelentősége volt a további kutatás során, több olyan megállapítást tehattünk a más irányú kutatási eredmények összevetésével együtt, amelyek reményeink szerint gazdagítják a várról való ismereteinket.

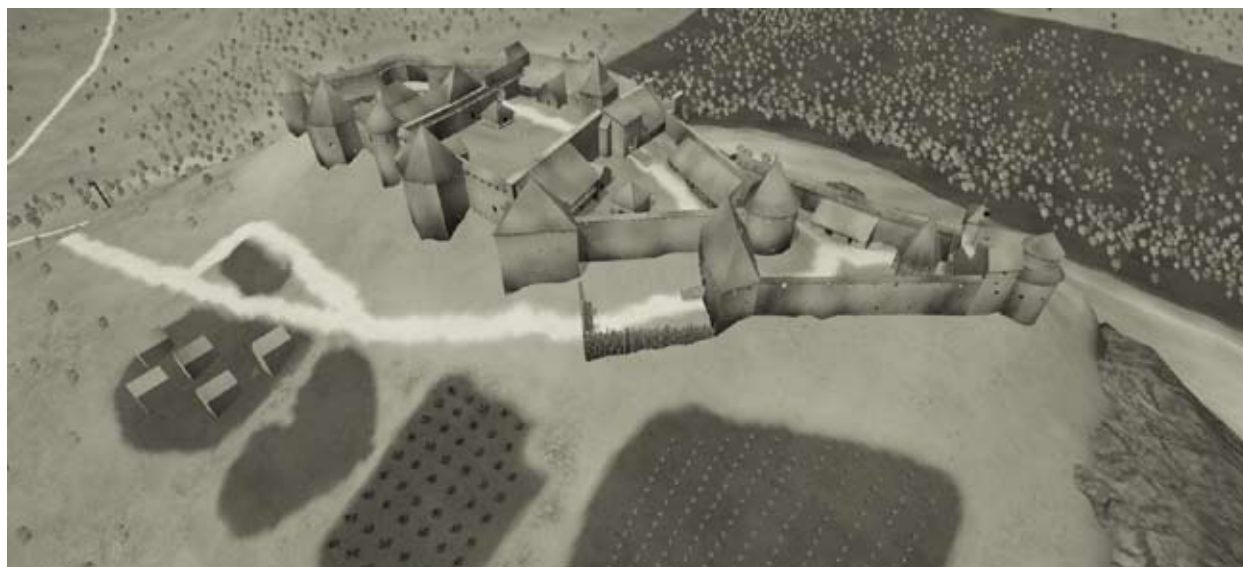
A mai állapotok figyelembevételével Ledentu ábrázolásairól összességében elmondhatjuk, hogy igen nagy valószínűséggel a helyszínen készültek, felkészült mérnökök rajzai lehettek és Szádvár ma ismert ábrázolásai közül a legjelentősebb forrásértékkel bírnak Szádvár elméleti tömegrekonstrukciós munkáihoz.

Történeti alaprajzok

Az eddig feldolgozott források alapján összességében hat olyan késő-középkori alaprajzi felmérés ismert, mely a Szádvárat és közvetlen környezetét ábrázolja. Ezek közül a legkorábbi Natalis Angelininek, 1573-ban készült felmérése tartható. A további történeti alaprajzok ennek a munkának a különböző pontosságú másolatai lehetnek. Az Angelini féle alaprajz Szádvár 1567-es ostromát követően, de még az 1633. évi, kiterjedt helyreállítások és építkezések előtt készült.

Az Angelini-féle alaprajz kapcsán a következő alapvető megfigyeléseket tehetjük. A vár alaprajza kétféle vonalvastagsággal került megrajzolásra; az erősség védelmében szerepet játszó elemeket - külső, és belső várfalakat, védműveket - Angelini vastagabb míg, a várban található további, feltehetően köépületeket vékonyabb kontúrú vonallal jelölte. Ezen túl természetesen álltak még a várban fa épületek is (pl. a „Csiga” lovak által hajtott felvonószerkezete), melyek véleményünk szerint nem kerültek feltüntetésre.

A vár környezetében, a várhegy déli oldalán felvezető utak látszanak. Egy út vezet a Külső vár főkapujához, egy pedig a Bebek kapuhoz. A két út a hegy nyugati részén egyesül. Az útvonalak ma is láthatók, a mészkő felszínen a befékezett kerekek okozta kopásnyomok alapján jól azonosíthatóak. A főkapuhoz vezető út

5. Tömegrekonstrukciós látkép madártávlatból

keleti irányban is elágazik. Ez az út talán a vár keleti oldalán húzódó völgyben vezethet az Alsó várába. A vár északi oldalán látszik az Alsó várból fölvezető felvonó - azaz egy kötélpályán mozgó szekér - nyomvonala is. Az északi oldal keleti végénél, a Német bástya előterében, a várfalon kívül, egy rombusz alakú területet látunk, amely nem a védműveket jelölő vastagabb vonallal van ábrázolva. Véleményünk szerint itt egy talán kisebb kőfallal vagy palánkkal körülkerített terület lehetett, amely nem azonos az Alsó várral, hisz az jóval lejjebb helyezkedik el. Feltételezésünk szerint nem ábrázolási hibáról van szó, mivel ezen a területen ma is kivehető egy hasonló alaprajzú terepképződmény. Az Angelini-féle alaprajzot egybevetve a mai váralaprajzzal láthatjuk, hogy a 17. századi átépítések által nem érintett bástyák, épületek alaprajza, mérete jó közelítéssel egyezik a 2007-es geodéziai felmérés adataival. Mindezek alapján nem tartjuk elképzelhetőnek, hogy a 16. század kiváló hadmérnöke „elrajzolta” volna a szádvári Alsó vár területét. Ugyan a projekt keretében Szádvár pusztulását megelőző időpillanat tömegrekonstrukciós képét modellezzük meg, mindezek ellenére az Angelini féle alaprajzi felmérés mind az úthálózat, mind az épületalaprajzok szempontjából, mind a későbbi történeti források elemzésére, kiegészítésére igen jól hasznosítható.

Történeti írott források

Írott forrásaink közül jelen projektünk szempontjából legértékesebbnek tekinthetjük a vár katonai, gazdasági és civil tereit felsoroló, sok esetben azok térbeli elhelyezkedését, egymáshoz való viszonyát is bemutató várleltárakat, azaz inventáriumokat. Ezek a leltárak legtöbb esetben birtokos- vagy bérlőváltás, vagy általános helyzetfelmérés alkalmával készülhettek. Szádvár esetében az első ismert, még német nyelvű inventárium a 16. század végén (1593) készült. További két inventárium (1596, 1600) köthető még a 16. századhoz, illetve kilenc leltár készült a 17. század során.

Sajnos ez az aránylag nagy számú inventárium nem egyenletesen fedi le az évszázadot, hanem annak elején (1605, 1608) és végén, közvetlenül a vár pusztulását megelőző évtizedben (1674-1685) készült. Azonban folyamatos levéltári kutatások során sikerült Détsy Mihálynak újabb, 17. századi adatokra (1633, Johannes Landi építész jelentése) bukkannia, mely nagymértékben kiegészíti az erősség belső szerkezetéről addig ismerteket. Érdemes ugyanakkor figyelemmel kísérni Szádvár elrontását követő időszak levéltári forrásait is. Szerencsés módon a 18. század első harmadából (1702, 1731) is maradtak fenn jelentős adatokkal bíró leltárak.

Az inventáriumok tanulmányozásakor és feldolgozásakor két módszert alkalmaztunk. Elsősorban kronológiai sorrendben vizsgáltuk

6. Tömegrekonstrukciós látkép északkelet felől

az iratokat és a bennük felsorolt, megnevezett helyiségeket. Ahol lehetőségünk nyílt, pontosabban, ahol forrásaink ezt engedték, várrészenként csoportosítottuk a helyiségeket. Az így kialakított táblázatok segítségével nyomon követhetővé vált szádvár belső szerkezetének, valamint fejlődése alakulásának rögzítése.

Második lépésként az inventáriumokban egymást követően felsorolt, vagy összefüggő, egy épülecsoportot alkotó tömböket önállóan vizsgáltuk, megfigyelve a különböző helyiségek névalakjának változásait, az épülecsoportok térbeli kiterjedésének fejlődését. Gondolunk itt újabb elemek/terek hozzáépítésére, esetleg egy-egy közeli tájékozdási pont említésére, vagy emeleti tér megjelenésére.

Az elméleti rekonstrukció kialakításának szempontjából nagy jelentőséggel bírt az inventáriumokban, vagy egyéb írott forrásokban felbukkanó apró építészeti részletek megnevezése, vagy azokra történő konkrét vagy kevésbé egzakt utalás is. Ilyen felbukkanó elemek pl. egyes kapuk esetében a felvonószerkezet említése; a „Csigát” mozgató két ló megléte; a vártaház, melynek rácsos ablaka a várfalon kívülre néz; valamint a dohányzást tiltó várkapitányi utasítás, a várudvaron szép számmal álló faépületek gyúlékonyságára hivatkozva.

A szádvári inventáriumok, eltérően más várak leltáraitól (pl. Regéc, Füzér), sajnos nem következtetések a bejárás útvonatát illetően.

Az iratok egy részénél magának a várrésznek a megnevezése is hiányzik, így ezekben az esetekben csak a korábbi vagy későbbi adatokból leszűrhető információk visszakövetkeztetésével érthettünk el sikereket. A várrészenként csoportosított leltárak közül, az egykori bejárások útvonala csupán csak egy esetben követhető nyomon, ott is csak részlegesen. Míg a Külső- valamint a Középső várak esetében, az aránylag kis alapterület miatt, az épületek elhelyezkedése nagyobb valószínűséggel lehet pontos, addig a Szádvár nagyobbik felét magában foglaló, önmagában két részre osztott belső vár esetében erre jóval kisebb eséllyel nyílt lehetőségünk.

Az értékelés és azonosítás során az írott források által említett épületek és helyiségek nem mindegyikét tudtuk lokalizálni, illetve ez a megállapítás fordítva is igaz, azaz nem minden terepen található jelenséghez tudtunk történeti források által megnevezett épületet kapcsolni. Ezekre a bizonytalanságokra – reméljük - a válaszokat további történeti kutatások, valamint kiterjedtebb régészeti feltárások fogják megadni.

Régészeti kutatások eredményei

Az elméleti rekonstrukciós munkánk további forrását jelentették a Szádvárért Baráti Kör által kezdeményezett ideiglenes állagvédelmi munkák és a miskolci Herman Ottó Múzeum szakmai irányítása mellett végzett szondázó jellegű régészeti kutatások. Az állagvédelmi munkákat

megelőző feltárás során az egyes falszakaszokon egykori lőrések valamint egyéb építészeti részleteket figyeltünk meg

A régészeti kutatások során a külső vár területén cserépkályhával fűtött lakóépületek nyomai, a belső vár területén dongaboltozatos pincéhelyiségek kerültek napvilágra. A legkésőbbi járósínek azonosítása mellett meghatározásra került a „Csiga” felső kapujának, valamint a külső- és középső vár kapujának helyzete, továbbá a külső vár főkapujának bizonyos részletei. Az előrelépés egyik lehetőségét sejteti a várkapuk közelében talált és a várudvarokon heverő nagyméretű kapuelemek jövőbeni felmérése és rajzi rekonstrukciója.

Váraljai objektumok lokalizálása

Az elméleti tömegrekonstrukció kidolgozása során nem csak a vár szűkebb területét, hanem annak tágabb környezetének vizsgálatát is fontosnak tartottuk. Vár és környezete nem választható el egymástól. Szerencsénkre ehhez megfelelő képi források is rendelkezésünkre álltak, melyekhez elégséges számban tudunk írott forrásokat is kapcsolni.

A jelenleg ismert várleltárak és uradalmi összeírások közül kiemelkednek részletességével és használhatóságával az 1650. évi, az 1674. január 22-én keletkezett, illetve az 1703. évi inventáriumok. Ezeknek a forrásoknak a segítségével nem csak a váraljai objektumok létét igazolhattuk, hanem azok várhoz viszonyított térbeli elhelyezkedését és egymáshoz viszonyított sorrendjét is ábrázolni tudtuk. Az inventáriumok és leírások szövege eltérő sorrendben, különböző útvonalon mutatják be és ismertetik az erősség környezetét. Így a lokalizálási kísérlethez elengedhetetlenül szükséges volt vizsgálnunk a korabeli utakat, illetve vízrajzi viszonyokat is. Kezdeti lépésként a mai térképi állományunkra vetítettük a környék első, léptékhelyes ábrázolását, az I. katonai felmérés út és vízviszonyait. Habár maga a térképi felmérés 100 évvel a rekonstruálni kívánt kor után készült, azonban elmondható, hogy az ott ábrázolt utak egy része még ma is használatban van, vagy terepi nyomai egyértelműen észlelhetőek. Ugyanez igaz a kisebb nagyobb vízfolyásokra

is, amelyek nyomvonala mind a mai napig a környék domborzati viszonyaihoz igazodik.

Vizsgálatunk szempontjából kiemelten fontos az a mind a mai napig használt út, amelyik Szögliget község északi végétől vezet a vár irányába. Ez az út áthalad a Ménes patak felett, elhalad a 17. században is említett Tetves kút (ma forrás) mellett, majd kissé följebb elágazik a 18. századi lengyel falu, Derenk felé. Feltételezhetően e mentén az út mentén érkeztek, illetve távoztak a várból a korabeli inventáriumok készítői. Mivel olyan objektumok – kertek, szántóföldek, gyümölcsösök - lokalizálására tettünk kísérletet, amelyek időben gyorsan, néhány év leforgása alatt változhattak, ezért az 1686-os állapot bemutatása szempontjából elsődlegesnek az 1674. évi leírások tekinthetőek. Megállapíthatjuk azonban, hogy az 1650-es, 1674. januári és 1703. évi inventáriumokban olyan objektumokról van szó, amelyek nagyjából 50 éven keresztül végig léteztek, és a pusztulás után is vagy használatban maradtak, vagy nyomuk még felfedezhető volt.

Összegzés

Munkánk végén úgy véljük, hogy ismereteink jelenlegi szintjén egy részletgazdag ábrázolás és kidolgozás - amely jelenleg még csak analógiákra támaszkodhat - figyelmünket elvonta volna az előttünk álló elsődleges feladatról, a főbb épülettömegek vizsgálatáról, a szemlélő figyelmét pedig a jelen kutatás során elért tudományos eredményekről.

Reményeink szerint a választott grafikai megoldás megfelel a kutatás mai szintjének és a kialakítása során feldolgozott ismeretanyag az ebből fakadó tudományos hitelesség követelményének, valamint a nagyközönség számára is érthető módon jeleníti meg a Szádvár feltételezett, 1686-os állapotát.

Az elméleti rekonstrukciós modell és a gömbpanoráma felvételek megtekinthetők a www.szadvar3d.hu weboldalon.

Irodalom

Détshy Mihály: Egy ismeretlen magyar vár - Szádvár. In: Herman Ottó Múzeum Évkönyve 1969. 143- 186.

Détshy Mihály: Szádvár. Perkupa-Miskolc, 2004.

Komjáti Zoltán Igor: „...Isten tudja, leszen- e ebből a nyavajából valagha felvirradásunk...” Terbóts István szádvári tisztartó levelei Koháry István füleki várkapitánynak 1678-ban. In: Castrum 2013/1-2. 79-95.